УДК 811.521
DOI https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.40.1.24

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ ГОЛОСНИХ І ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ ЯПОНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ У КОНТЕКСТІ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ

COMPARATIVE ANALYSIS OF VOWEL AND CONSONANT SYSTEMS OF JAPANESE AND UKRAINIAN IN THE CONTEXT OF INTERFERENCE

Омелянюк В.Р.,
orcid.org/0009-0003-2490-0783
аспірант кафедри східної і слов'янської філології
Київського національного лінгвістичного університету

У статті розглядається вокалічна система японської мови, яка вирізняється компактністю та структурованістю, а також здійснюється її зіставлення з вокалічною системою української мови. Об'єктом дослідження є вокалічні фонеми японської мови та їхні особливості, предметом – фонетичні та фонологічні властивості голосних та приголосних звуків у японській мові, а також їхній вплив на формування ритмічної структури мовлення. Мета роботи полягає в аналізі артикуляційних, акустичних та фонологічних характеристик п'яти вокалічних фонем японської мови (/a/, /i/, /u/, /e/, /o/) у контексті їхньої взаємодії з фонологічними ознаками, а також окресленні інтерференційних аспектів при вивченні японської мови носіями української.

Методологічна база дослідження спирається на порівняльно-типологічний аналіз двох вокалічних систем із залученням даних артикуляційної фонетики, фонології та просодичних умов мовлення. Основні аспекти аналізу включають артикуляційні характеристики голосних японської мови, їхню функціональність у складі та просодичну організацію, процеси девокалізації та довготи, вплив складів та принцип мора на ритмічність мовлення. У дослідженні також акцентується на складових структурах мов (CV vs. CVN), відсутності дифтонгів у японській та явищах редукції в українській мові, а також їхньому впливі на взаємопорівняльний фонетичний профіль.

Результати дослідження вказують на те, що вокалічна система японської мови, хоча вирізняється простотою, є ключовим елементом формування її фонологічної організації, яка безпосередньо впливає на ритмічність і мелодику мовлення. Відсутність редукції та відкритість складу створюють унікальну просодичну структуру, яка контрастує з редуктивними явищами в українській мові. Девокалізація голосних, характерна для японської мови в ненаголошених позиціях, підкреслює її специфіку, водночас забезпечуючи системність у фонетичному аспекті. У цьому контексті українська мова демонструє розмаїття артикуляційних контрастів і просодичних характеристик, що посилюють її складність у порівнянні з японською.

Порівняльний аналіз вокалічних систем двох мов розкриває характерні аспекти міжмовної фонологічної інтерференції, зокрема труднощі у засвоєнні японських редуктивних ознак або адаптації довгих голосних, які відсутні в українській фонологічній опозиції. У статті також визначається специфіка артикуляційних труднощів носіїв української мови у засвоєнні японських голосних: надмірна інтенсивність огубленості голосного /u/, хибне сприйняття японських фонем як дифтонгів, перенесення принципів редукції та відмінності у реалізації довготи. Висвітлені аспекти акустичного та артикуляційного контрасту дозволяють зрозуміти природу міжмовної інтерференції та її вплив на формування правильного японського мовлення.

Отримані результати мають практичне значення для розробки методичних рекомендацій щодо викладання японської мови студентам з українськомовним середовищем, а також у контексті автоматизованого розпізнавання мовлення. Вони можуть слугувати основою для подальших досліджень у галузі порівняльної фонології, типології мовлення та теорії інтерференції, сприяючи глибшому аналізу взаємодії вокалічних систем і процесів адаптивного фонетичного сприйняття.

Ключові слова: фонетика, фонетична інтерференція, японська мова, українська мова, артикуляційні особливості.

The article describes the vocal system of the Japanese language, which is distinguished by its compactness and structure, and compares it with the vocal system of the Ukrainian language. The object of the study is the vocalic phonemes of the Japanese language and their features, the subject is the phonetic and phonological properties of vowels and consonants in the Japanese language, as well as their influence on the formation of the rhythmic structure of speech. The study aims to analyze the articulatory, acoustic and phonological characteristics of five vocalic phonemes of the Japanese language (/a/, /i/, /u/, /e/, /o/) in the context of their interaction with phonological features, as well as to outline the interference aspects in the learning of Japanese by native speakers of Ukrainian.

The methodological basis of the study is founded on a comparative and typological analysis of the two vocal systems using data on articulatory phonetics, phonology and prosodic conditions of speech. The main aspects of the analysis include the articulatory characteristics of Japanese vowels, their syllable functionality and prosodic organisation, devoicing and longitude processes, the influence of syllables and the mora principle on the rhythmicity of speech. The study also focuses on the syllabic structures of the languages (CV vs. CVN), the absence of diphthongs in Japanese and the phenomena of reduction in Ukrainian, as well as their impact on the intercomparative phonetic profile.

The results of the study indicate that the vocal system of the Japanese language, although simple, is a key element in the formation of its phonological organisation, which directly affects the rhythmicity and melody of speech. The absence of reduction and openness of the syllable creates a unique prosodic structure that contrasts with reductive phenomena in the Ukrainian language. The devocalisation of vowels in unstressed positions, typical of the Japanese language, emphasises

its specificity while ensuring consistency in the phonetic aspect. In this context, the Ukrainian language demonstrates a variety of articulatory contrasts and prosodic characteristics that increase its complexity in comparison with Japanese.

The comparative analysis of the vocalic systems of the two languages reveals characteristic aspects of interlingual phonological interference, in particular, difficulties in the acquisition of Japanese reductive features or the adaptation of long vowels, which are absent in the Ukrainian phonological opposition. The article also identifies the specifics of Ukrainian speakers' articulatory difficulties in acquiring Japanese vowels: excessive intensity of /u/ loss, misperception of Japanese phonemes as diphthongs, transfer of reduction principles and differences in the realisation of longness.

The highlighted aspects of acoustic and articulatory contrast allow us to understand the nature of interlingual interference and its impact on the formation of correct Japanese speech.

The results obtained are of practical importance for developing methodological recommendations for teaching Japanese to students from a Ukrainian-speaking environment, as well as in the context of automated speech recognition. They can serve as a basis for further research in the field of comparative phonology, speech typology and interference theory, contributing to a deeper analysis of the interaction between vocal systems and processes of adaptive phonetic perception.

Key words: phonetics, phonetic interference, Japanese language, Ukrainian language, articulatory features.

Постановка проблеми. Фонетична інтерференція, як процес взаємного впливу звукових систем рідної та чужої мов, викликає спотворення артикуляційних, акустичних і перцептивних характеристик мовлення. Це явище є особливо актуальним у контексті української та японської мови, що мають суттєві відмінності у фонологічній структурі. Японська мова має просту вокальну систему з п'ятьма голосними фонемами (/a/, /i/, /y/, /e/, /o/), відсутністю дифтонгів і слабкою палаталізацією. Водночас українська мова демонструє складнішу вокальну організацію, включаючи дифтонги, рухливий наголос і значну кількість напівпалаталізованих та палаталізованих приголосних. Також наявність африкат (/дз/, /дж/) та аспірації значно ускладнюють адаптацію до японської звукової системи.

Зростання популярності японської мови серед україномовних студентів робить актуальним вивчення фонетичних відмінностей між цими системами для вдосконалення методики викладання та уникнення інтерференцій. Відсутність розроблених досліджень цієї проблеми в українському мовознавстві створює потребу у підготовці комплексного аналізу. Це дозволить поглибити знання про природу інтерференції та розробити практичні рекомендації для викладачів японської мови, спрямовані на полегшення засвоєння японської звукової системи україномовними студентами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про важливість вивчення фонетичних і фонологічних систем мов, зокрема української та японської, у контексті міжмовної інтерференції. Українські дослідники, зокрема О. Валігура [1, 2, 3, 4], В. Кочубей [5], Т. Комарницька [6], у своїх працях зробили вагомий внесок у вивчення особливостей фонетичних одиниць та пов'язаних із ними процесів. Зарубіжні дослідники, такі як Дж. Е. Фледж [7], А. Мойер [8] досліджували природу іншомовного акценту та його особливості в мовленні білінгвів на сегментному та суперсегментному рівнях мови. Японська фонетика детально описана у роботах С. Кавахари, М. Мацуї [9], Ю. Кітахари, а також К. Нішікави [10], які досліджували структуру вокальних і консонантних систем, акцентну організацію та висоту тону. Попри значний прогрес у вивченні фонетичної інтерференції, порівняльні фонетичні дослідження японської та української мов залишаються недостатньо розробленими, що зумовлює необхідність їх проведення для вдосконалення теорії контрастивної лінгвістики та оптимізації викладання японської мови україномовним студентам.

Постановка завдання. Завданням дослідження є порівняльний аналіз систем голосних і приголосних звуків японської та української мов у контексті інтерференції, зокрема дослідження впливу української мови на засвоєння звукової системи японської мови. Увагу зосереджено на фонологічних, артикуляційних і акустичних аспектах, які визначають причини та природу інтерференційних явищ. Аналіз відмінностей у структурі звукових систем дозволяє виявити типові помилки україномовних осіб, запропонувати підходи до їх уникнення та вдосконалити методику викладання японської мови, особливо у формуванні правильної артикуляції та підвищенні комунікативної компетенції.

Виклад основного матеріалу. Японська мова має компактну вокалічну систему, що складається з п'яти фонем: /a/, /i/, /u/, /e/, /o/ [11, с. 210]. Усі вони відзначаються стабільністю артикуляції та функціональністю у складах. Голосні протиставляються за рядом (передній, центральний, задній) і ступенем відкритості (високий, середній, низький). Довгота є фонологічно значущою: короткі та довгі голосні слугують для розрізнення лексичних одиниць, наприклад, *ote* [おて] («рука») та *oote* [おおて] («велика рука»).

На відміну від мов із широким вокальним інвентарем (наприклад, англійської або україн-

ської), японська вокалічна система є однією з найкомпактніших. Відсутність дифтонгів і редукції, а також переважна відкритість складів надають японській мові чіткої ритмічної структури та властивого їй темпу мовлення.

В артикуляційному аспекті /a/ – низький відкритий голосний, /i/ – високий закритий передній неогублений голосний, /u/ – високий закритий задній неогублений голосний, /e/ – середній передній голосний, /o/ – середній задній голосний із частковою округлістю губ. Японська мова не має дифтонгів та переважно використовує відкриті склади, як у слові *arigatou* [ありがとう].

Девокалізація голосних /i/ та /u/ у японській мові є специфічним фонетичним явищем, що спостерігається у визначених позиціях. Зокрема, цей процес відбувається в ненаголошених складах, розташованих між глухими приголосними, що може призводити до ослабленої реалізації або повного зникнення відповідних голосних. Наприклад, у слові *suki* [好き] («подобається») голосний /u/ може бути редукований або майже невиразний у вимові, що свідчить про системний характер девокалізації в японській фонетиці [12]. Назалізація алофонічно виникає перед назалями, однак не є фонологічно значущою.

Довгі голосні відіграють важливу роль у фонологічній системі, забезпечуючи розрізнення лексичних значень і графічно позначаючись у системах письма подвоєнням голосної у хірагані (наприклад, ああ [aa] – «о так») або спеціальним знаком довготи в катакані (アー [aː] – «о так»). У зіставленні з іншими мовами, японська вокалічна система виділяється простотою, відсутністю редукції, дифтонгів і переважною відкритістю складів, що формує ритмічність і рівномірність мовлення [13].

Система голосних японської мови, хоча й вирізняється компактністю, має глибоко структуровану фонетико-фонологічну організацію, яка забезпечує її функціональність і впізнаваність. Фонеми /a/, /i/, /u/, /e/, /o/ займають ключове місце у побудові складів і водночас визначають темп та мелодику мовлення. Крім того, принцип «мора» в японській фонетичній системі, який є базовим для аналізу мовлення, перетворює кожен голосний на самостійну одиницю, що виконує важливу ритмічну роль. Особливо варто наголосити на ролі довготи голосних, яка забезпечує чітке розмежування значень у лексичних одиницях, слугуючи потужним інструментом для відтворення граматичних і семантичних функцій.

Процес девокалізації голосних /i/ та /u/ у ненаголошених позиціях між глухими приголосними має значне фонологічне значення для японської мови. Наприклад, у словах типу «suki» [好き] цей процес свідчить про високу спрощеність артикуляції, проте в деяких випадках він робить менш виразними границі між морфологічними одиницями. Лінгвісти відзначають наявність фонетичного контрасту із редукованими формами голосних західнослов'янських мов, зокрема української, яка навпаки характеризується збереженням чіткої артикуляції навіть у ненаголошених позиціях. Така девокалізація японських голосних є предметом активного фонетичного дослідження, спрямованого на опис її впливу на слухове сприйняття мовлення.

Цікавою фонетичною особливістю японської мови є її гнучкість у комбінуванні коротких та довгих голосних при утворенні морфологічних одиниць, зокрема в запозиченнях. Дослідження показали, що перехід до довгих голосних нерідко відбувається у позичених словах як форма адаптації до існуючої фонологічної системи [14]. В цьому контексті особливу увагу заслуговує взаємодія вокалічних та консонантних елементів при синтезі складів. На відміну від української системи, яка включає більш різноманітний набір дифтонгів і складотворчих приголосних – японське мовлення переважно структурується навколо голосних, що забезпечує ритмічну гармонію.

Крім того, японська мова активно використовує просодичні засоби для організації мовлення. У цьому аспекті японська мова є яскравим прикладом застосування голосних як основного інструменту для побудови тональної інтонації. У порівнянні з українською, де просодичні характеристики базуються частково на акцентуації і дифтонгах, японська система виглядає значно простішою і менше залежною від контексту наголосів.

Ці аспекти забезпечують унікальність вокалічної системи японської мови, яка, хоча й має просту структуру, є важливим чинником формування її фонетичного профілю. Водночас ці особливості визначають і певні аспекти її взаємодії з системою приголосних, особливо в контексті інтерференції між японською та іншими мовами, такими як українська.

Українська вокалічна система включає шість основних фонем: /a/, /e/, /i/, /ɪ/, /o/, /u/, що відзначаються широтою артикуляційних параметрів і позиційною варіативністю. Особливістю є опозиція між /i/ (вузький, високий передній голосний) та /ɪ/ (централізований високий голосний), яка відсутня в японській мові. У ненаголошених складах українські голосні /a/, /e/, /o/ зазнають

часткової редукції, що проявляється у зміні акустичних характеристик та артикуляційного типу, на відміну від стабільних японських вокальних фонем [15, с. 353].

Артикуляційно українські голосні демонструють значну варіативність: /a/ – низький відкритий голосний, /e/ – середній передній голосний із обмеженою відкритістю, /i/ – вузький передній голосний, /ɪ/ – більш централізований варіант, /o/ – середній задній з повною огубленістю, /u/ – високий задній огублений голосний. Відмінність між огубленими задніми голосними /o/ та /u/ в українській і японським неогубленим /u/ часто стає джерелом інтерференцій у вимові україномовних. Українська система допускає дифтонгоподібні йотовані голосні (/ja/, /je/, /ji/, /jo/, /ju/) [16, с. 95], тоді як у японській дифтонги відсутні, а вокалічна структура базується на простій моделі CV [17, с. 3].

Українська вокалічна система має високий ступінь артикуляційної варіативності, оскільки її елементи активно взаємодіють із просодичними характеристиками мовлення. У ненаголошених позиціях голосні /a/, /e/, /o/, залежно від контексту, можуть виявляти значну редукцію, що впливає як на їхню акустичну природу, так і на сприйняття мовлення. Водночас така редукція голосних є чітко контрольована і не перешкоджає розумінню лексичної одиниці, на відміну від японської, де голосні залишаються стабільними незалежно від акцентуальної структури складу.

Запровадження дифтонгів та йотованих голосних /ja/, /je/, /ji/, /jo/, /ju/, є важливим аспектом української вокалічної системи, що ускладнює її структуру в порівнянні з японською. Ці елементи можуть функціонувати як складотворчі та створювати унікальні артикуляційні умови для формування складів, які сприймаються як інтерференція для японських носіїв під час навчання українській мові. Українська фонетична система демонструє значну перевагу у варіюванні тембру голосних, особливо в діалектах, де артикуляція навіть одного голосного може змінюватись залежно від регіону та культурних впливів, тоді як японська орієнтується на одноманітність і сталість артикуляційних характеристик [18, с. 66].

Важливою фонологічною властивістю українських голосних є їхня складна просодична інтеграція у мовленні. Українська мова активно використовує наголос для виділення значення слів, при цьому зміна позиції наголосу може впливати на зміну артикуляції голосного. У цьому аспекті японська система помітно відрізняється: наголос не має явно вираженого впливу, а зміни голосної позиції продиктовані виключно фонологічними умовами. Ця відмінність стає помітною в міжмовних взаємодіях, де українські носії можуть відчувати труднощі через відсутність наголошеної ритмічності у японській мові.

Дослідження показують, що значна роль у таких явищах належить характеристикам задніх голосних. Українське огублення голосних /o/ і /u/ стає джерелом акустичних змін, які важко сприймати японським носіям, особливо щодо неогублених аналогів японської мови. В цьому контексті спостерігається сувора фонетична асиметрія між системами двох мов, що також ускладнює адаптацію [19, с. 51].

Зокрема, артикуляція голосного /ɪ/, що характеризується як централізований високий голосний, є важливим контекстом для фонетичного контрасту між мовами. В японській мові немає повного аналога такої артикуляційної позиції, що створює специфічні умови для фонетичного адаптаційного процесу.

Інтерференція при засвоєнні японських голосних українськими носіями проявляється в кількох аспектах: огублення японського /u/, редукція ненаголошених /o/ та /e/, що переноситься на японські вокальні фонеми, сприйняття японських голосних як дифтонгів (особливо /o/ та /e/) та труднощі у відтворенні довготи голосних, яка відсутня як фонологічна опозиція в українській. Ці артикуляційні та фонологічні відмінності суттєво впливають на успішність навчання японської мови.

Японська мова має компактну систему приголосних, яка включає 15–17 фонем залежно від аналізу. Основні класи приголосних: оклюзиви (/p/, /b/, /t/, /d/, /k/, /g/), африкати (/ts/, /dz̻/), фрикативи (/s/, /z/, /h/, /ɸ/, /ç/), назальні (/m/, /n/, /ɲ/, /ŋ/), рідні (/ɾ/) та напівголосні (/j/, /w/). Фонологічна система японської демонструє обмежену дзвінко-глуху опозицію, наприклад, /p/–/b/, /k/–/g/, але африкати мають лише частковий дзвінко-глухий контраст. Звук /ŋ/ з'являється лише перед задньоязиковими приголосними, а сполуки з кількох приголосних перед голосним в одному складі заборонені [9, с. 13].

Унікальні ознаки японських приголосних включають звук /ɸ/ (двогубно-губний фрикатив) перед /u/ та /ç/ (м'якший варіант /h/) перед /i/. Звук /ɾ/, класифікований як одноударний рід, функціонально замінює латеральні та вібрантні звуки характерні для інших мов. Складова структура японської строго відповідає моделі (C)V(N), де /N/ єдине може з'являтися в кінці складу [10, с. 2487].

Фонетичні процеси включають дзвіншення /g/ у позиції між голосними (наприклад, *kage* [kage] – «тінь») та подовження приголосних, яке є фонологічно значущим (наприклад, *katta* [katːa] – «купив»). Реалізація /h/ змінюється залежно від сусідніх голосних: перед /i/ він вимовляється як [ç], а перед /u/ – як [ɸ]. Подовжені приголосні, як і обмеження складових, формують специфіку японської фонології.

Українськамовамаєбагатусистемуприголосних, що включає до 32 фонем, з урахуванням палаталізованих (м'яких) варіантів. Вона охоплює оклюзиви (/p/, /b/, /t/, /d/, /k/, /g/), африкати (/ts/, /dz/, /tʃ/, /dʒ/), фрикативи (/f/, /v/, /s/, /z/, /ʃ/, /ʒ/, /x/, /ɦ/), назальні (/m/, /n/, /ɲ/), латеральні (/l/, /lʲ/), рідні (/r/, /rʲ/) та напівголосні (/j/, /w/). Важливою особливістю є палаталізація (м'якість приголосних), яка формує твердо-м'які опозиції (наприклад, /n/–/nʲ/, /t/–/tʲ/) [15, с. 355]. У японській мові м'якість обмежена позиційною реалізацією і не має фонематичного статусу, що може призводити до гіперпалаталізації японських приголосних україномовними студентами.

Також південні українські діалекти характеризуються веляризацією приголосних, наприклад, [lˠ], [tˠ], яка створює задній артикуляційний тон. У японській мові ці ознаки відсутні, що може спричиняти затемнення японських приголосних під час перенесення артикуляційних ознак українцями, для яких властиві ці діалектичні особливості [20, с. 279].

Українські африкати (/ts/, /dz/, /tʃ/, /dʒ/) функціонують як окремі фонеми з чіткою шумовою компонентою [21], що відрізняє їх від японських африкат (/ts/, /dʑ/) [22, с. 237]. У японській мові подібні звуки, як /ts/ або /dʑ/, є менш чітко вираженими і, відповідно, є артикуляційно «м'якшими». Інтерференція виникає, наприклад, у надмірній артикуляції японських африкатів українськими мовцями, що може змінити сприйняття складу або навіть загальне звучання мовлення. Більш того, задньоязикові фрикативи української мови, такі як /x/ та /ɦ/, не мають прямих аналогів у японській. Це може призводити до перенесення задньоязикової артикуляції у японські фрикативи. Це може спричинити надмірну артикуляцію японських африкатів, наприклад, із додатковою щілинністю у вимові. Наприклад, це особливо помітно в таких позиціях, як перед голосними високого підняття, наприклад, у випадку /h/ у словах типу hito [hi. to]. Також глухі вибухові /p/, /t/, /k/ в українській мові мають аспірацію, що часто не властива японській вимові [23, с. 421]. Відмінності між українськими та японськими африкатами також створюють труднощі для коректного відтворення звуків.

Українські сполучення приголосних («ст», «тр», «шп») контрастують із українськими структурами складу (CV, CVN), що може спричиняти неправильне відтворення японських слів. Артикуляційно тверді українські зубні приголосні /t/, /d/, /n/ можуть гіперактивно переносити свої ознаки в японські альвеолярні [t], [n], [ɾ], зокрема у словах як *toru* [toɾɯ], де студенти можуть вимовити [tʲoru], змінюючи складову структуру. Інтерференція також виникає через перенесення шумової компоненти українських фрикативів чи африкатів у менш акцентовану японську артикуляцію, що призводить до фонологічного спотворення японських звуків у мовленні україномовних носіїв [24, с. 291].

Висновки. Фонологічна система японської мови характеризується простотою і компактністю в порівнянні з українською. Вокалічна система включає п'ять голосних фонем /a/, /i/, /u/, /e/, /o/, які вирізняються стабільною артикуляцією, відсутністю дифтонгів і редукції. Довгота є фонологічно значущою, розрізняючи короткі та довгі голосні (/o/ – /oː/, /e/ – /eː/). Консонантна система налічує 15–17 фонем, серед яких оклюзиви (/p/, /b/, /t/, /k/, /g/), африкати (/ts/, /dʑ/), фрикативи (/s/, /h/, /ɸ/, /ç/) і назальні (/m/, /n/, /ŋ/). Складова структура японської чітко відповідає принципу (C) V(N), а скупчення приголосних не допускаються.

Українська фонологічна система є значно складнішою, включаючи шість голосних фонем /a/, /e/, /i/, /ɪ/, /o/, /u/, які підлягають позиційній варіативності (від редукованих у ненаголошених позиціях до повнозвучних наголошених). Консонантна система нараховує до 32 фонем, включно з африкатами (/ts/, /dz/, /tʃ/, /dʒ/), веляризованими та палаталізованими звуками, а також твердо-м'якими парами (/n/–/nʲ/). Сполучення приголосних є значно складнішими у порівнянні з японськими.

У контексті інтерференції україномовні студенти можуть гіперпалаталізувати японські приголосні перед /i/, надмірно огублювати японське /u/, переносити принципи редукції голосних на японські звуки або помилково додавати шумовий компонент до африкат /ts/ і /dʑ/. Відсутність в українській системі опозиції за довготою також викликає труднощі у сприйнятті японської вокалічної системи. Порівняльний аналіз сприяє вдосконаленню методики викладання японської мови та може стати основою для подальших досліджень у галузі фонології, мовної інтерференції та автоматизованого розпізнавання мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Valigura O. R., Babchuk Y. I., Barbariç P. Foreign accent as a dynamic speech phenomenon. *Messenger of Kyiv National Linguistic University. Series Philology*. 2024. Vol. 27, № 2. P. 32–41. DOI: 10.32589/2311-0821.2.2024.323959.

2. Valigura O., Kozub L., Sieriakova I. Computer technologies in acoustic analysis of English television advertising discourse. *Arab World English Journal (AWEJ), Special Issue on CALL*. 2020. № 6. P. 38–48. DOI: 10.24093/awej/call6.3.

3. Valigura O., Parashchuk V., Kozub L. Phonetic Portrait of a Ukrainian EFL Teacher: Prosodic Parameters in Academic Disourse. *Arab World English Journal*: *Special Issue on English in Ukrainian Context.* 2020. P. 16-25. DOI: 10.24093/awej/elt3.2.

4. Valigura O. Bilinguals and Linguistics of Creativity: the Case of Ukrainians Speaking English. *Language – Literature – The Arts: a Cognitive-Semiotic Interface*. 2017. P. 261–276. DOI: 10.3726/b10692.

5. Kochubei V. Ukrainian English Accent: Roots, Reasons and Basic Features. *Linguistische Treffen in Wrocław*. 2019. Vol. 16, № 2. P. 271–279.

6. Комарницька Т. К. Нестандартне подвоєння приголосних звуків у мові масової культури Японії. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 38. С. 160–164. DOI: 10.32782/tps2663-4880/2024.38.30.

7. Flege J. Factors affecting degree of perceived foreign accent in English sentences. *Journal of the Acoustical Society of America*. 1988. № 84. P. 70–79.

8. Moyer A. Foreign accent: the phenomenon of non-native speech. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 232 p.

9. Kawahara S., Matsui M. Some aspects of Japanese consonant articulation: A preliminary EPG study. *ICU Working Papers in Linguistics.* 2017. № 2. P. 9–20.

10. Saikachi Y., Kitahara M., Nishikawa K., Kanato A., Mazuka R. The F0 fall delay of lexical pitch accent in Japanese infant-directed speech. *Interspeech 2012*: in proceedings of ISCA's 13th Annual Conference, 9–13 September 2012. Portland, USA, 2012. P. 2486–2489. DOI: 10.21437/Interspeech.2012-644.

11.Tao Y. A Description of Japanese Sound System. *Communications in Humanities Research*. 2023. № 16. P. 207–212.

12. Ogasawara N. Processing of Japanese vowel devoicing and the effect of speech rate. *Journal of the Acoustical Society of America*. 2006. Vol. 120, № 5. P. 3373. DOI: doi.org/10.1121/1.4781577.

13.川瀬 生郎. 日本語教育学序說. Tokyo : Takushoku daigaku gengo bunka Kenkyujo. Hatsubai Kindai Bungeisha, 2001. 390 p.

14. Yazawa K., Kondo M. Acoustic characteristics of Japanese short and long vowels: Formant displacement effect revisited. *ICPhS2019*: in proceedings of 19th International Congress of Phonetic Sciences, 5–9 August 2019. Melbourne, Australia, 2019. P. 671–675. DOI: 10.5281/zenodo.14352787.

15. Pompino-Marschall B., Steriopolo E., Żygis M. Ukrainian. *Journal of the International Phonetic Association*. 2017. Vol. 47, № 3. P. 349–357. DOI: 10.1017/S0025100316000372.

16. Іщенко О. Дифтонги в північноукраїнських діалектах (за даними інтонографування). *Волинь-Житомирщина*. 2010. Вип. 22, № 2. С. 89–100.

17. Whang J. Reconciling CV phonotactics and high vowel deletion in Japanese. *Proceedings of the Annual Meetings on Phonology*. 2019. № 7. DOI: 10.3765/amp.v7i0.4474.

18. Дементьєва Т. Особливості передачі японських напівголосних звуків українською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія»*. 2023. Вип. 64. С. 64–70. DOI: 10.32782/2409-1154.2023.64.

19. Комарова З. І. Фонетика сучасної української літературної мови : навчально-методичний посібник. Умань : Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини, 2016. 149 с.

20. Lebedivna O. The Fourth Palatalization of Velars in Southwest Ukrainian: The Case of the Kryvorivnja Dialect. *Scando-Slavica*. 2023. Vol. 69, № 2. P. 264–283. DOI: 10.1080/00806765.2023.2267036.

21. Tymchenko O., Havrysh B., Khamula O., Kustra N. Research of speech signals backgrounds of the Ukrainian language using the wavelet transform. *IntelITSIS'2023* : in proceedings of 4th International Workshop on Intelligent Information Technologies and Systems of Information Security, 22–24 March 2023. Khmelnytskyi, Ukraine. 2023. P. 282–291.

22. Yamakawa K., Chisaki Y., Usagawa T. Subjective evaluation of Japanese voiceless affricate spoken by Korean. *Acoustical Science and Technology*. 2006. Vol. 27, № 4. P. 236–238. DOI: 10.1250/ast.27.236.

23. Vaux B., Samuels B. Laryngeal markedness and aspiration. *Phonology*. 2005. Vol. 22, №3. P. 395–436. DOI: 10.1017/S0952675705000667.

24. Bethin C. Y. Iotation and Gemination in Ukrainian. *The Slavic and East European Journal*. 1992. Vol. 36, № 3. P. 275–301. DOI: 10.2307/308583.